

Bijlage 7a Observatiemethodes voor stagedocent (school)

Tijdens de stage observeert u een aantal lessen van de student. U kunt gebruikmaken van onderstaande methodes of een eigen methode gebruiken.

Drie mogelijke methodes

1. Continue observatie
2. Time on task
3. De 5 rollen van de docent

Methode 1 Continue observatie

Vrije observatie

Doel: zonder duidelijke vraag de student voor de klas leren kennen. Beschrijf hierbij kort wat u opvalt aan de student.

De volgende 2 methodieken zijn gebaseerd op intervalobservaties: op wisselende tijdstippen met dezelfde doelen, technieken en hulpmiddelen observeren.

Methode 2 Time on Task

Met deze methode meet u in welke mate leerlingen bezig zijn met de lesactiviteiten. U neemt een dwarsdoorsnede van de klas en kiest 5 of 6 leerlingen uit. Om de 5 minuten kijkt u of ze bezig zijn met de activiteit die volgens de les op het programma staat. Dus bijvoorbeeld: Luisteren naar uitleg, spullen pakken, doen van een opdracht enz. U krijgt hiermee een overzicht wanneer de leerlingen meedoen en wanneer minder of niet. Het is handig dat u het lesprogramma in grote lijnen opschrijft en vooral de wisseling van activiteiten in de tijd. Zo kun u daarna analyseren wanneer de aandacht erbij blijft en wanneer deze verslapt.

Time on task Les: Klas: 0 = off task 1 = on task

Tijd	Leerling 1	Leerling 2	Leerling 3	Leerling 4	Leerling 5	Leerling 6	Totaal
00:00							
00:05							
00:10							
00:15							
00:20							
00:25							
00:30							
00:35							
00:40							
00:45							
00:50							
00:55							
00:60							
Totaal Per leerling							On task:

Lesprogramma:

1. 9.00 – 9.10 klassikale instructie
2. 9.10 – 9.15 Verfspullen pakken
3. Enz.

Analyse

1. Wat valt op aan de individuele leerlingen?
2. Wat valt op aan het gehele beeld dat u krijgt?
3. Hoe kunt u dit koppelen aan het lesprogramma, de gebeurtenissen/voorvallen in deze les, de acties van de student enz.?

Methode 3 De vijf rollen van de docent

Hieronder vindt u een observatieformulier. Dit formulier kunt u gebruiken bij de lessen die u observeert. Het is ook mogelijk om via een digitale applicatie te observeren: <http://www.cps.nl/demo-lesobservatieapp>. De lightversie is gratis voor enkele maanden.

Het complexe gedrag van effectieve docenten is te vertalen naar vijf rollen die de docent kan innemen. Elke rol hoort bij een bepaalde fase van de les en kent specifiek waarneembaar gedrag van de docent en van de leerling (Slooter, M. (2009). *De vijf rollen van de leraar*. CPS: Amersfoort).

++ Goed, + Voldoende, - Onvoldoende, # Niet gezien

	++	+	-	#
A:Eerste rol: GASTHEER <i>stemt af op de leerlingen.</i>				
1. Is de docent op tijd en ontvangt zij de leerlingen?				
2. Is zij zichtbaar, vriendelijk, maakt zij (oog)contact?				
3. Is zij organisatorisch klaar om de klas te ontvangen?				
4. Is zij toegankelijk en benaderbaar, geeft zij het voorbeeld?				
B:Tweede rol:PRESENTATOR <i>vangt en richt de aandacht.</i>				
1. Heeft zij de opening voorbereid, kan zij de aandacht vangen?				
2. Neemt de docent leiding in woord en gebruikt zij ondersteunend non-verbaal gedrag (oogcontact, mimiek, gebaren)?				
3. Kondigt zij het doel en inhoud van de les aan? Maakt zij duidelijk wat zij van de leerlingen verwacht?				
4. Vermeldt de docent hoe de les aansluit bij wat voorafgegaan is (refereren aan voorkennis)?				
5. Is de docent congruent in lichaamstaal en gesproken taal?				
C:Derde rol:DIDACTICUS <i>geeft instructie en zet leerlingen aan het werk.</i>				
1. Motiveert zij leerlingen voor de leertaken, voor het vak?				
2. Leerlingen weten wat ze moeten doen, op welke wijze en met welk doel?				
3. Geeft zij complete instructie met controle of de instructie/uitleg is begrepen?				
4. Zet zij leerlingen snel aan het werk en houdt zij vaart in de les?				
5. Gebruikt zij passende werkvormen?				
6. Geeft zij leerlingen effectief feedback op hun werk?				
7. Stoort zij het leren niet en kijkt zij hoe er gewerkt wordt?				
8. Geeft zij les op het juiste niveau, vraagt zij niet te veel of te weinig?				
9. De lesmaterialen zijn afgestemd op het niveau en de ontwikkeling van leerlingen.				
D:Vierde rol: PEDAGOOG <i>zorgt voor veiligheid en grijpt in</i>				
1. Zorgt zij voor een veilige sfeer, benoemt zij gewenst gedrag?				
2. Neemt zij leerlingen serieus, kent zij ze, toont zij respect voor leerlingen?				
3. Heeft zij overwicht, benoemt zij wat zij ziet (1 ^e overtreding)?				
4. Geeft zij complimenten waar mogelijk en beperkt zij straf?				
5. Laat haar gevoelens zien, kan zij beheerst boos worden?				
6. Corrigeert zij ongewenst gedrag en straft op gepaste wijze?				
7. Hanteert zij voor iedereen bekende normen/regels rechtvaardig?				
8. Laat zij leerlingen delen in verantwoordelijkheden?				
9. Is de leeromgeving rijk, uitdagend en geordend?				

	++	+	-	#
E:Vijfde rol: Regisseur <i>sluit de les goed af.</i>				
1. Sluit zij de les op tijd af, laat zij op tijd opruimen en inpakken?				
2. Geeft zij duidelijke instructie over het gewenste gedrag van leerlingen?				
3. Rondt zij de les inhoudelijk af en blikkt vooruit?				
4. Geeft zij een samenvatting/overzicht van de afgelopen les?				
5. Neemt zij afscheid van de leerlingen en zorgt voor ordelijk verloop bij vertrek?				

OPMERKINGEN:

A1: enz.

Reflectievragen

1. Welke punten vallen op als u kijkt naar het klassenmanagement, didactiek en pedagogiek?
2. Welke punten vindt u sterk in deze les en welke minder? Onderbouw uw uitspraken.
3. Hoe ziet de student het effect van zijn/ haar gedrag terug in het gedrag van de leerlingen?
4. Check de observaties bij de student: herkent de student deze punten? Ja/nee Vertel eens? Is dit een doorsnee les?